

Ancuței, (fiica Doamnei Chiajna) nu-i putea prilejui o desfășurare pe măsura posibilităților sale; Constantin Iliescu (boierul Radu Socol, pretendent la mîna Ancuței) și Valentin Loghin (Mitropolitul).

Corurile excelente (maestru Stelian Olariu), baletul (maestru Vasile Marcu), costumele (Elisabeta Benedek) și decorurile (Roland Laub) au contribuit pozitiv la închegarea spectacolului, condus cu siguranță și atentă participare de dirijorul Constantin Petrovici.

Emanuel Elenescu — Dan Grigore

Serghei Rachmaninov, de la a cărui naștere s-a împlinit un secol, nu putea lipsi, desigur, din recomandările de comemorare ale Consiliului UNESCO. Comemorarea marelui compozitor rus a ocazionat în plus, și la noi, manifestări artistice constînd în executarea unora din lucrările sale de seamă, prezente, de altfel mai de regulă în programele concertelor.

La Radioteleviziune, orchestra simfonică a înscris în programul dirijat de Emanuel Elenescu, *Concertul în do minor* pentru pian și orchestră, solist fiind Dan Grigore. Este lucrarea cu care tînărul solist și-a făcut intrarea, cu ani în urmă, în viața noastră muzicală și care ni l-a descoperit ca pe un talentat pianist.

Și de data aceasta am apreciat atît stăpînirea tehnicii reclamată de frumosul și pretențiosul concert cît și trăirea emoțională a unei muzici atît de adînc simțită și care a fost mult popularizată. Începînd cu acordurile inițiale masive, grave, de o pătrunzătoare melancolie, și continuînd cu tema nostalgică de o poezie atît de grăitoare pentru lirismul specific rus, pianistul a gîndit și dozat cu multă sensibilitate sonoritățile. Crescendo-ul viguros la pian și orchestră a avut amploare, potolindu-se după aceea, așa cum se cerea, în cantilena duioasă a cornului. Alternările de pasiune înfrigurată și de energie voluntară din tema succedentă, ca de dans, au fost redată cu tot contrastul necesar. Ele au generat din plin imagini tipice ale vieții, ale pămîntului rus. Solistul, în acord cu dirijorul, a creat apoi o atmosferă de reculegere în partea a doua a Concertului, ca o meditație liniștită, calmă, iar cadența de virtuoziitate a fost redată cu expresivă bravură.

În sfîrșit, în ultima parte, revenirea la tema patetică inițială, reluată de întreaga orchestră, a fost marcată la pian de acorduri viguroase, masive. Dan Grigore a avut o prezență activă și energică, plină de strălucire. Concertul în do minor reprezintă succesul său culminativ. Suplimentele acordate, un *Preludiu* de Gershwin și o *Sonată* de Scarlatti — aceasta din urmă la o viteză de desfășurare cu care nu am fost de acord, căci i-a diminuat mult finețea ei de filigram — estompînd puritatea sonorităților — ne obligă să-i sugerăm interpretului, cît mai multă grijă și pentru micile piese, mai ales cînd aparțin unor personalități celebre. Pe Dan Grigore îl așteptăm însă într-o lucrare pianistică de importanță majoră care să ne dea măsura unui talent în

reală ascensiune și a unui travaliu artistic cît mai bine organizat.

Dirijorul Elenescu și excelenta orchestră simfonică a Radioteleviziunii ne-au oferit în același program o spumoasă *Uvertură* la *Mireasa vindută* de Smetana și *Simfonia Fantastică* de Berlioz.

Ținem să relevăm că această minunată lucrare care rezistă cu brio timpului dar care este de o interpretare foarte exigentă, a fost redată deasupra criticii. Am apreciat finețea sonorităților din *Reverie* apoi acel tumult de pasiune din prima parte. Scena *La bal* a avut o mișcare elegantă, aeriană, cu rubato-uri foarte ponderate, iar în *Scena la cîmp*, cei doi suflători au cîntat gingaș și evocator iar efecte tunătoare, la timpane, au fost bine susținute dar nu terifiante. *Marșul supliciului* și ronda infernală a *Sabatului* au fost redată foarte corect și sugestiv. Această *Simfonie fantastică* am dori să fie înregistrată de Electrecord.

J. — V. PANDELESCU

Mircea Basarab — Suna Kan

În continuarea ciclului „Prin țări și continente”, Filarmonica „George Enescu” a invitat-o pe violonista turcă Suna Kan, propunîndu-i să interpreteze *Concertul de vioară* al compozitorului ei Ilhan Usmanbaş. După cum rezultă însă din scrisoarea (publicată în programul de sală) pe care dirijorul Mircea Basarab a primit-o din partea compozitorului, acesta consideră *Concertul* său ca o lucrare de tinerețe și ca atare nereprezentativă, sugerînd mai degrabă executarea unei alte lucrări, *Mișcare simfonică*, scrisă în 1966. În felul acesta, programul a ajuns să illustreze viața muzicală a Turciei, atît prin compoziția lui Usmanbaş, cît și prin prezența pe afiș a violonistei Suna Kan, în *Concertul de vioară* de Sibelius.

Personalitate de seamă a muzicii contemporane turcești, Ilhan Usmanbaş (născut în 1921) s-a afirmat cu precădere în domeniul compoziției, pentru care s-a pregătit atît în patria sa, cît și în S.U.A. (ca bursier al fundației Koussevitzky și apoi urmînd studii de perfecționare cu Dallapiccola și Babbitt), dar a practicat totodată și arta interpretativă (ca violoncelist într-un cvartet de coarde), pe lîngă o susținută activitate pedagogică, la început în cadrul catedrei de compoziție, apoi ca profesor de istoria muzicii și forme la Conservatorul din Ankara. Calificarea sa profesională deosebit de solidă, obținută în contact cu personalități de prim plan ale muzicii contemporane, a lăsat urme clar perceptibile în *Mișcarea simfonică pentru orchestră mare*, în care folosește cu mult discernămint (niciodată gratuit) felurite procedee de contrapunere a unor structuri clar diferențiate, ca și diverse moduri de emisie a sunetelor la coarde, la suflători și la percuție. În ciuda limbajului foarte evoluat folosit de compozitor, lucrarea vădește totodată influențe ale folclorului național, prezente în unele întorsături melodice specifice ale ambelor structuri. În ansamblu, *Mișcarea simfonică* constituie o creație de incontest-

tabilă ținută, care oferă o imagine concludentă a preocupărilor actuale ale școlii de compoziție turcești. Iar Mircea Basarab are indiscutabilul merit de a o fi prezentat în excelente condiții, dovedind atenția cu care a pregătit această primă audiție.

Violonista Suna Kan este o cunoștință mai veche a publicului Filarmonicii „George Enescu”, în fața căruia a mai apărut în două rînduri, interpretînd Concertele de Mendelssohn-Bartholdy (în 1965) și de Bartok, nr. 2 (în 1968), cu o remarcabilă dezinvoltură, cu vigoare și elocvență. Impresia produsă de data aceasta, cînd a susținut partea solistică în *Concertul de vioară în re minor* de Sibelius, nu a fost cu nimic mai prejos. Se știe că lucrarea concertantă a maestrului finlandez prezintă nu numai enorme dificultăți tehnice (mai ales în finalul *Allegro ma non tanto*), ci ridică în fața interpretului și marea sarcină a salvării continuității expresive, fără de care Concertul apare doar ca o succesiune de momente izolate. Spre cîntea ei, Suna Kan a rezolvat cu succes ambele probleme. Cîntul ei a cucerit publicul printr-o virtuozitate permanent supusă unui auto-control riguros, un relief instrumental și o interiorizare expresivă, dovedind o maturitate artistică indiscutabilă. Pe de altă parte, violonista turcă a înțeles să asigure lucrării unitatea interpretativă absolut necesară.

În partea a doua a programului, Mircea Basarab ne-a oferit o execuție plină de măreție a *Simfoniei nr. 3 în do minor op. 78* de Saint-Saëns, sublinindu-i atmosfera profund impregnată de avînturi romantice, fără a se lăsa pradă sentimentalismului, la care predispun unele secțiuni ale lucrării (mai ales partea a II-a, *Poco adagio*). A fost o realizare de ținută, pentru care se cuvine să adresăm deopotrivă elogiul întregii orchestre (în mare creștere de formă în acest început de stagiune) și lui Iosif Gerstenengst, care a deținut partea orgii.

Orchestra de Stat din Atena

Concertul susținut în sala Ateneului Român de către Orchestra de Stat din Atena, sub conducerea directorului ei general Andreas Paridis, ne-a oferit prilejul să cunoaștem îndeaproape această formație, care există ca atare de trei decenii, dar continuă de fapt o altă orchestră, a Conservatorului din Atena, înființată în urmă cu opt decenii. O asemenea tradiție face cinste culturii muzicale grecești, mai ales că din mijlocul acestei orchestre s-au ridicat personalități de seamă, dintre care dirijorul Dimitri Mitropoulos (fost instrumentist la percuție) a ajuns un maestru al baghetei de talie mondială, iar Filoctet Economidis și Theodor Vavayannis s-au impus ca remarcabili pedagogi ai instrumentiștilor atenieni. Actualul conducător al ansamblului, Andreas Paridis, este un muzician cu o temeinică pregătire profesională (fost elev al lui Bernardino Molinari la Academia „Santa Cecilia” din Roma) și cu o bogată experiență, dobîndită atît la pupitrul orchestrei sale, cît și la acelea ale unor vestite colective instrumentale din Anglia, Italia, Franța, R.F. Germania,

URSS, S.U.A., etc. Gestică sa deosebit de sugestivă și temperamentul său specific meridional constituie trăsături caracteristice, remarcate încă din piesa de deschidere a programului, *Preludiul simfonic* de Ion Dumitrescu, căruia i-a relevat deopotrivă ritmica pregnantă și atmosfera de robust optimism, ca și structura formală.

Aceleași însușiri temperamentale au dominat și în piesa următoare a programului, *Concertul simfonic pentru pian și orchestră în do minor* de Manolis Kalomiris (1883—1962), personalitate marcantă a muzicii grecești, fost președinte al Uniunii Compozitorilor din Grecia și autor a numeroase lucrări simfonice, camerale, vocal-simfonice, corale și de operă. Conceput sub influența romantismului tîrziu, într-o manieră care o amintește pe aceea a lui Rahmaninov, Concertul folosește intonații de sorginte folclorică grecească, datorită cărora poartă o vădită amprentă națională. Scrisă în 1934—1935, lucrarea oferă solistului prilejul unei ample demonstrații de virtuozitate, pe care tînarul pianist Aris Garuphalis (cu studii de perfecționare la Salzburg, Viena și Santiago de Compostella) a întreprins-o cu prisosință. Partea de cel mai mare efect a Concertului ni s-a părut a fi cea de-a doua, cu pasaje lirice, alternînd cu altele de mare agitație, și culminînd în momente explozive, în care pianul se dezlănțuie într-un *accelerando* intempestiv.

Posibilitățile orchestrei și ale dirijorului au fost apoi supuse unui exigent examen odată cu executarea *Simfoniei nr. 1 în do minor op. 68* de Brahms, a cărei substanță muzicală bogată se pretează unor concepții interpretative foarte diferite. Andreas Paridis a știut să gradeze atmosfera de la agitația *Allegro*-ului inițial spre concluzia imnică a coralului din *Final* (realizat într-un tempo extrem de lent), obținînd din partea instrumentiștilor săi o participare activă, plină de vigoare și de forță expresivă. Suplimentul de program — *Dansurile* de Nikos Skalkotas — a încheiat seara în sunetele unei muzici, care a cucerit publicul prin antrenul comunicativ al ritmurilor folclorice grecești.

Succesul obținut a constituit răsplata meritată pentru frumoasa realizare a colectivului simfonic atenian și a conducătorului său artistic.

Gunnar Staern — Cătălin Ilea

Un dirijor suedez la pupitrul Filarmonicii „George Enescu”, — iată o raritate în peisajul vieții muzicale bucureștene. Curiozitatea noastră a fost cu atît mai solicitată, cu cît Gunnar Staern — fost, la începutul carierei sale, șef de orchestră la Opera Regală din Stockholm — s-a impus în cursul ultimelor două decenii ca un dirijor itinerant, prezent pe așizele celor mai de seamă orchestre simfonice din Anglia, Elveția, Italia, R.F. Germania etc. și apreciat pretutindeni pentru capacitatea sa de a obține, cu un minimum de repetiții, maximum de randament artistic.

Prima lucrare înscrisă în program, *Uvertura operei „Nunta lui Figaro”* de Mozart, nu ni s-a părut relevantă pentru posibilitățile dirijorului oaspete. Execuția a fost precisă, scrupuloasă, dar lipsită de